

8 § Post- och kassaservice

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2005/06: TU3

Post- och kassaservice.

Anf. 136 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Trafikutskottet ska nu debattera ett så kallat utskottsbetänkande som inte är någon regeringsproposition utan behandlar 31 olika motionsförslag från riksdagsledamöter som har lagts under de allmänna motionstiderna 2004 och 2005. Det handlar bland annat om post- och kassaservice, som ju har debatterats flitigt både här i riksdagen och i den allmänna debatten under flera år.

Eftersom regeringen nyligen har låtit utreda frågan om post- och kassaservice i landet och nu bereder ärendet inom Regeringskansliet, vill inte utskottsmajoriteten ta ställning i den här frågan innan beredningsarbetet är avslutat. Utskottet utgår från att regeringen efter beredningsarbetet kommer med förslag som leder till att man även fortsättningsvis tryggar en väl fungerande postmarknad med effektiva posttjänster som är tillgängliga för alla och med en servicenivå som motsvarar användarnas behov. Därför avstyrker utskottsmajoriteten motionsförslagen som rör frågan om kassaservice. Bakom beslutet står Socialdemokraterna och Miljöpartiet, medan övriga partier reserverar sig mot olika delar i förslaget till förmån för sina respektive motioner.

En annan fråga som behandlas i utskottsbetänkandet är prisregleringen inom postområdet. I den frågan skär åsiktsskillnaderna på ett annat sätt mellan partierna. Majoriteten i utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande om att förändringar av prisregleringen inom postområdet bör bli föremål för riksdagens prövning. Mot det beslutet reserverar sig Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

För övrigt behandlas i betänkandet också frågor om bland annat samdistribution av post och tidningar, tillgängligheten vid postens serviceställen och ett gemensamt nordiskt porto. Sammanlagt har det till betänkandet lagts elva reservationer.

Anf. 137 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi ska nu, som Hasse Stenberg precis berättade, diskutera Posten och Postens olika delar. På sitt sätt är Posten och Postens verksamhet något som inte är särskilt trevligt att titta på jämfört med hur vi i vårt utskott normalt sett brukar kunna titta på verksamheter. Verksamheter i vårt utskott brukar öka. Det är snarare så att vi inte hinner med att bygga ut, förbättra och förändra i den takt som det borde vara. Situationen är att post- och paketverksamheten minskar. Också kassaservicen minskar. Här måste man naturligtvis ha ett annat angreppssätt när man diskuterar postfrågor.

Till att börja med minskar kassaservicen vad gäller transaktioner med 19 % per år.

Minskningen är naturligtvis inte jämnt fördelad över hela landet, utan det är en minskning fördelad på en del orter, framför allt storstäder, även om det finns ett behov av kassaservice även i storstäderna.

Därför är det viktigt att man uppfyller den del som finns i lagstiftningen, att kassaservice ska man ha där det är kommersiellt möjligt. Jag vill här slå fast att det är viktigt att man har en

kassaservice i hela landet och att den ska fortsätta att finnas på något sätt. Det finns anledning att fortsätta bereda den här frågan ytterligare. Den är ännu inte färdigberedd.

Jag vill också peka på en särskild del som det inte står så mycket om i betänkandet, nämligen det problem som det innebär när verksamhet minskar på det sätt som kassaservices verksamhet gör. Kassaservicen minskar olika mycket i olika delar av landet. När den minskar behövs det ju inte så mycket personal. På många håll i vårt land innebär det att behovet av personal minskar och att personal på olika sätt måste tas bort från sina arbeten. Det har gjort att man känner att man har en liten motivation för att fortsätta inom Svensk kassaservice.

Jag vill också peka på att Moderaterna vill ta bort hela det stöd som ges till framför allt lantbrevbäret och Svensk kassaservice, samtidigt som Vänsterpartiet tror att man kan ha allting kvar. Båda synsätten är enligt vårt sätt att se det ganska felaktiga. Vi tycker att det ska finnas en service i hela landet, men man måste också kunna betala lite grann för den.

Postens verksamhet när det gäller brev och paket är i dag utsatt för konkurrens, inte av framför allt andra postföretag utan i första hand i form av ny teknik som e-mejl och kommunikation på annat sätt. Den här konkurrensen gäller framför allt på företagssidan. Om man inte hade den så kallade oadresserade reklamen skulle situationen vara ganska prekär. Postmängden minskar med 7 % om året.

Vår uppfattning är att det ska finnas en god postservice över hela landet. Därför betonar vi i betänkandet att det är orimligt att flytta postlådor flera kilometer för att kunna hantera postmängden på ett bättre sätt. Vi menar att det inte överensstämmer med målet att det ska finnas en bra postservice över hela landet.

De tillämpningsregler som tillsynsmyndigheten Post- och telestyrelsen har för detta är desamma som har gällt sedan 1960-talet. Därför är det kanske inte orimligt att se över reglerna för hur tillsynen över Postens verksamhet ska vara över hela landet.

Utskottet är i huvudsak överens om många frågor när det gäller Posten. När det gäller en fråga finns det dock en annan majoritet. Det gäller prisregleringen.

Vi menar från socialdemokratiskt håll att det finns flera frågor att överväga när det gäller postverksamheten. Det gäller den postala infrastrukturen som postnummersystem, postboxanläggningar, adressändringar och eftersändningar. Det gäller också utdelningsservice, övernattbefordran och naturligtvis pristaket.

Av någon outgrundlig anledning väljer man att lyfta upp prisregleringen som det enda man vill ge ett tillkännagivande om. Det ser jag som ganska konstigt i detta sammanhang.

Vi kan också se att det finns problem med den nuvarande prisregleringen. Men man måste göra en total bedömning över hela Posten och inte bara ta upp frågan om prisregleringen. Jag menar att Miljöpartiet och de borgerliga partierna har lyssnat mer på Posten AB och mindre på att man ska ha en bra postservice över hela landet. Jag är mycket tveksam till att man har gjort på det här sättet. Jag menar att detta inte gynnar Posten i framtiden.

Jag vill kommentera ett par reservationer.

Reservation nr 2 tar upp frågan om hämta-lämna-servicen i glesbygd. Utskottet betonar ju i betänkandet att det är ett sätt som utskottet inte kan acceptera. Vi tycker därför att reservationen är något konstig.

I reservation nr 6 från Miljöpartiet kräver man att övernattbefordran slopas. Det är intressant. Hur ska man kunna göra en total bedömning när man petar i den ena detaljen efter den andra och inte gör en totalbedömning över alla frågor som rör postverksamheten?

Jag kan tycka att det kan finnas en poäng med att ha samdistribution med tidningar och tidskrifter. Men man måste göra en bedömning av hela postverksamheten. Det är därför man har låtit utreda postverksamheten. Även det bereds inom Regeringskansliet. Det kommer en proposition om det så småningom.

Därför efterlyser jag en helhetsbedömning av Postens verksamhet.

(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

10 § (forts. från 8 §) Post- och kassaservice (forts. TU3)

Anf. 138 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till den gemensamma moderat- och folkpartireservationen, nr 1, under punkten Ansvar för post- och kassaservice.

Post- och kassaområdet har diskuterats och utretts länge men ännu inte funnit sin slutgiltiga lösning eller utformning. Postmarknaden har avreglerats och alltmer utsatts för konkurrens under de senaste åren. Det finns flera företag som verkar inom sektorn paket- och affärspost, och det är viktigt att Posten inte utnyttjar sin dominerande ställning och genom bland annat prissättning konkurrerar ut andra bolag.

Redan 2003 tillsattes en utredning, som lämnade sitt slutbetänkande i januari 2005. Ännu har inte regeringen kommit med någon proposition, trots att man flera gånger ställt i utsikt att man ska komma med ett förslag. Posten AB väntar, och vi i riksdagen väntar.

Fru talman! Vi måste få en lösning så att bland annat kassaservicen kan skötas på ett effektivt och rationellt sätt. Kravet att tillhandahålla kassaservice är rimligt, men det är långt ifrån givet vare sig att det är Posten AB som ska tillhandahålla tjänsten eller hur kassatjänsten ska utformas. Det finns enligt min mening möjligheter att utforma olika lösningar beroende på lokalisering och efterfrågan. Möjligheten att tillhandahålla begränsad kassatjänst också på mindre orter finns säkert hos andra aktörer än Posten AB. Ett grundläggande krav måste därför vara att kraven på kassaservice definieras ordentligt, att korrekta anbudshandlingar upprättas och att upphandling av tjänsten sker med iakttagande av de regler som gäller för offentlig upphandling enligt svensk lag.

Posten har ett lagstadgat krav på övernattbefordran av brev. Detta krav ger betydande merkostnader. Tiderna har förändrats, och människor har andra kommunikationsmedel att tillgå i dag. Det fanns motiv till en sådan bestämmelse innan Internet och e-post fanns. Det finns därför skäl att överväga om detta krav ska kvarstå.

Postens prissättning på enstaka försändelser är i dag reglerad. Posten har vid flera tillfällen begärt hos regeringen att få höja priset. Man hänvisar till att kostnaderna har ökat mer än konsumentprisindex. En majoritet i utskottet bestående av Miljöpartiet och den borgerliga alliansen anser att det inte finns skäl till att tillåta en ytterligare prisökning utöver den allmänna prisnivå som finns i det pristak som gäller i dag eftersom Posten har så gott som monopol på denna typ av brevfrösendelser. Vi anser därför att en eventuell revidering av pristaket bör förankras här i riksdagen.

Moderaterna stöder också Folkpartiets motion om att regeringen bör verka för att länderna inom EU avreglerar sina postmarknader. I dag kan till exempel en monopolist i ett annat EU-

land gå in och ta andelar på den svenska marknaden och på det sättet rubba konkurrensvillkoren. Svenska postföretag har inte denna möjlighet i andra länder. Till sist, fru talman, vill jag kommentera Börje Vestlunds uppgifter här om att Moderaterna inte stöder Svensk Kassaservice. Vi har alltså inte anslagit 400 miljoner som vissa andra partier har gjort, men det beror på att Posten aldrig har redovisat de kostnader man har för Svensk Kassaservice. Det är omöjligt för oss här i riksdagen, tycker vi, att ta ställning till hur mycket Posten ska ha eftersom vi inte har en aning om vad det kostar. Det är skälet till att Moderaterna inte har angivit någon summa just för den kostnadsposten.

Anf. 139 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Läser man den reservation som Björn Hamilton yrkar bifall till ser man att den i princip innehåller följande: Man ska följa postlagen, och man ska se till att postlokaler är anpassade till funktionshinder. Ja, det var ju en innovation som heter duga! Är det någon som inte skulle stå bakom ett sådant påstående? Det är väl helt okej att yrka bifall till det, men det är väl inte precis att i någon mening avvika från vad majoriteten står för.

Jag tycker att det finns en del i Björn Hamiltons anförande som är värdefullt, bland annat detta med övernattbefordran. Det kanske vi måste diskutera. Jag delar den uppfattningen. Jag håller också med om att man i EU måste fundera på hur man ska hantera det nya postdirektivet. Det finns det också anledning att göra.

Ändå är det så, Björn Hamilton, att ni har gått med på just en liten detalj – visserligen en som sticker i ögonen på Posten AB ganska mycket – nämligen detta med prisregleringen. Där är ni beredda att gå före. Av vilken anledning då? Är inte Björn Hamilton intresserad av att se Posten som en helhet? Nej, man ska ta de här små detaljerna så att man inte får helheten. Finns det inte anledning att titta på detta som en helhet – den postala infrastrukturen, hanteringen av avregleringen av monopolställningen, prisregleringen och inte minst övernattbefordran? Bör man inte ta detta som en helhet i stället för att lyfta ut en liten del? Är inte detta bara ett sätt att obstruera för att i det här sammanhanget vinna över Socialdemokraterna?

Anf. 140 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Det gläder mig naturligtvis att Börje Vestlund och jag har en hel del gemensamma uppfattningar vad gäller Posten och dess verksamhet, bland annat övernattbefordran av brev. Det ska bli intressant att föra diskussionen om de sakerna om de så småningom kan komma upp.

Vad gäller prisregleringen är det klart att det kan vara vettigt att ta ett helhetsgrepp över Posten. Samtidigt är prisreglering en sak som är aktuell just nu eftersom Posten ständigt hävdar att man vill höja portot för de enskilda försändelserna. Där har Posten ett absolut monopol.

Jag tycker, utifrån min politiska uppfattning, att det i en monopolsituation finns skäl för att politiker går in och reglerar avgifter. Den uppfattningen tror jag att Börje Vestlund i grunden egentligen delar. Det finns alltså ingen konkurrens. Det finns inga krafter som verkar för att man ska hålla nere kostnaderna eftersom Posten har en monopolsituation. Därför måste vi fundera över hur mycket Posten kan få ta ut för enskilda brev.

Sedan finns ju risken, om nu Posten får höja avgifterna som man vill, att man korssubventionerar, alltså för över pengarna till den konkurrensutsatta marknaden, nämligen företagspost, sänker priserna där och finansierar det med höga portokostnader. På det sättet

slår man ut den marknad och de företag som finns för affärspost eller paket. Det tycker jag är en uppenbar risk med det här. Det är därför vi har gått i bräsch för detta.

Anf. 141 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det är ju just av den anledningen som jag upprörs över det här. Man tar den här lilla, lilla delen som handlar om prisregleringen för att springa Posten AB:s ärenden, inte för att hitta en lösning på postmarknaden.

Jo, det är sant att det är den här delen som man har monopol på. Det är också den lilla delen av Postens verksamhet där huvuddelen består av de 4 % av postförsändelserna som hushållen representerar. Det är det man vill kasta sig över, det som direkt drabbar människor ute i vårt land. Det är det som man först och främst vill lägga an på, inte att hitta en lösning för helheten. Det är det jag är förvånad över att man ställer upp på från Moderaternas sida.

Anf. 142 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Vi ska säkert komma tillbaka och diskutera helheten. Det är inte det. Jag förstår inte vad Börje Vestlund menar med att vi skulle springa Postens ärenden. Det är tvärtom så att vi ser till att den enskilda medborgaren inte får för högt porto på en marknad där det inte finns konkurrens, där Posten i princip kan bestämma själv vad man ska ta ut för priser. Det är det som jag tycker är det viktiga. Det är ingen liten småsak i det hela. Det är en väsentlig sak för många av våra medborgare att man även i fortsättningen ska kunna skicka brev till ett rimligt pris. Jag förstår inte riktigt vad Börje Vestlund menade.

Anf. 143 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Inledningsvis skulle jag vilja yrka bifall till Folkpartiets reservationer men yrkar för tids vinnande bifall endast till nr 1.

En konkurrensutsatt marknad är det bästa receptet för god effektivitet, bra service och låga priser. Postmarknaden har alltmer utsatts för konkurrens, och aktörer som delar ut post finns på flera orter. Det är inte bara Posten AB.

Men takten i konkurrensutbyggnaden är långsam, fortfarande är Posten AB den absolut största aktören. Det är angeläget att inte den dominerande ställning som innehas av Posten AB utnyttjas för priskrig och en osund prissättning med konkurrenterna, utan att en sund miljö för detta kan få konkurrensen att medföra stimulans i framtiden för alla företag på postmarknaden och därmed ge en bättre service, bland annat med brevlådor där man vill ha dem, både på landsbygd och i hyreshus.

En kritik som riktats mot den service som ges på de av posten kontrakterade utlämningsställena gäller tillgänglighet för funktionshindrade. Enligt vad vi erfar är den tillgängligheten på väg att bli bättre över landet, men det är angeläget att man i kommande upphandlingar med nya entreprenörer på området också förvissas sig om denna tillgänglighet i förväg. Även postlådors placering och tillgänglighet bör med detta perspektiv ses över för att underlätta.

I övrigt är den förändring som gjorts med serviceställen i butiker och med andra entreprenörer, efter vissa initiala igångkörningsproblem, av godo för konsumenterna. En kraftigt ökad tillgänglighet i tid och närhet ger en ökad servicegrad för dem som har behov av dessa tjänster.

En av de uppgifter som vi också diskuterar i dag, och som ålagts Posten AB, är kassaservice. Den utredning som sett över betaltjänster föreslår att Posten befrias från sitt ansvar för denna tjänst och att tjänsten upphandlas.

En upphandling skulle kunna ge andra aktörer, som kanske redan i dag tillhandahåller finansiella tjänster, bättre förutsättningar att driva tjänsten på ett effektivare och mer lönsamt sätt. En annan driftsform för dessa tjänster innebär ju inte att staten tar sin hand ifrån de krav som man anser ska finnas för att ge en god möjlighet för medborgarna till betaltjänster. En upphandling skulle också, teoretiskt sett, kunna leda till att Posten AB får möjlighet att driva denna verksamhet vidare på ett annat sätt, eftersom de också har möjlighet att bjuda på uppdraget vid upphandlingen.

Jag vill också kommentera två saker ur Vänsterpartiets reservation. Vi håller med om att det är olyckligt att beslutet om kassatjänster drar ut på tiden för den personals skull som nu lider av att inte känna till sin framtid. Vi hoppas på snabbare handläggning av sådana frågor i framtiden, för att inte dra ut på lidandet.

Det andra jag vill instämma i är att det inte får vara ett självändamål, som Vänsterpartiet skriver i sin reservation, med ökad konkurrens. Men jag tycker att det fina i kråksången just är att konkurrensen ger en möjlighet att se över den egna verksamheten och effektivisera, i stället för att sitta i orubbat bo och makligt ta dagen som den kommer. Att känna flåset i nacken stimulerar en företagsledning och är till gagn för konsumenten.

Att man i sin reservation dessutom tar upp att det måste bli rättvisa spelregler på en konkurrensutsatt marknad stöder vi till fullo.

Till sist vill jag slå ett slag för det nordiska samarbetet. Vi vill ha en integrering med våra nordiska grannländer i många frågor. Det räcker inte med stolta paroller och stora ord. Ett gemensamt nordiskt porto skulle underlätta, då det ibland är svårt att förstå att det ska kosta mycket mer att sända ett brev från Malmö över Öresundsbron till Köpenhamn än vad det kostar att sända det från Malmö till Pajala, 1 717 kilometer längre bort. Att arbeta för denna fråga tillför en viktig dimension i det nordiska samarbetet, då det blir allt vanligare med familj och släkt på vardera sidan en av dessa nationsgränser.

Fru talman! Med detta avslutar jag mitt inlägg.

Anf. 144 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Det är förvisso så att utskottets majoritet har ställt sig förhållandevis positiv till den motion som vi kristdemokrater har väckt om att vi inte kan acceptera problemen där Posten, av besparingsskäl, flyttar postlådor flera kilometer bort från bostaden och i stället erbjuder hämta-lämna-service. Det kan handla om 20 000–30 000 kr per år. Vi ser också att utskottet och dess majoritet har skrivit att det är orimligt, och man erkänner att detta inte är en god postservice över hela landet.

Men man tillstyrker inte vår reservation. Man kan heller inte gå med på att kvalitetssäkra produktionsutvecklingen med tydliga krav. Vi har också i vår reservation föreslagit att PTS riktlinjer ska ses över för att förhindra försämringen av postservicen i glesbygd. Här tycker majoriteten att det räcker att statsrådet följer frågan – visserligen mycket noggrant. Vi är inte nöjda med det. Vi vill gå längre. Tillsammans med Centern har vi reserverat oss för tydliga krav på kvalitetssäkringen och för en översyn av PTS riktlinjer.

Jag måste också nämna någonting om Börje Vestlunds debatt alldeles nyss med Björn Hamilton. Man får känslan av att anfall är bästa försvar. Egentligen måste väl Börje Vestlund och Socialdemokraterna vara lika glada som alla vi andra att priserna på portot hålls på en

rimlig nivå. Det är rätt märkligt att Börje Vestlund inte har hållit med om att när det inte finns någon konkurrens måste vi i riksdagen reglera marknaden och se till att konsumenterna får betala rimliga priser. Det är arbetslösa, pensionärer, vanliga arbetare och du och jag. Det är självklart att vi måste hålla ned priserna så att man kan få i väg ett paket eller brev till rimligt pris. Jag har en känsla av att argumentationen för Börje Vestlund handlar mer om att anfall är bästa försvar. Jag ser ingen logik i det, tyvärr.

Förutom reservation 2 vill jag nämna någonting om reservation 8. Det är frågan om handikappanpassningen som vi inte är nöjda med. Det är inte klarlagt vilket ansvar Posten AB har. Vi menar att det är viktigt att det blir klarlagt och att samhället tar ett ansvar för handikappanpassningen. I synnerhet gäller det postlådorna. När det handlar om postlådorna är det enklare när det är nya postlådor som ska sättas ut. Då måste det vara på ett sådant sätt så att man inte förutsätter att bilisten reser sig och tar sig ur bilen och lägger brevet eller paketet i brevlådan. Man ska kunna göra det sittande från ett handikappfordon eller en bil. Vi är fullt nöjda med om det börjar med utplaceringen av nya postlådor, men i sin förlängning behöver det vara på ett flertal platser. En handikappad ska inom rimligt avstånd ha tillgång till en postlåda som medger att man sitter i bilen och ändå kan posta sitt brev.

Sedan var det reservation 10 om det nordiska portot. Det har funnits ett nordiskt porto. I Nordiska rådet, där jag är ledamot, har jag följt fråga efter fråga där Norden har gått före. Vi har visat hur viktigt det har varit inte minst för EU-gemenskapen att vi har haft Nordiska rådet och de överenskommelser som har funnits där. Men ibland går det tillbaka. Ett nordiskt porto är ett sådant typexempel. Exemplet som nyss gavs med Malmö och Danmark lever jag in på knutarna med. Jag bor i Skåne. Jag var häromdagen över bron till Danmark därför att Kastrup ligger så mycket lättare till när man ska utomlands. För oss i Skåne är det självklart enkelt att ta sig över bron. Men när jag ska skicka ett brev är det precis som vi nyss hörde relateras. Det är dyrare att ta sig den lilla sträckan över bron än ända upp till Kiruna. Det är orimligt. Vi måste gå tillbaka till den enighet och den samsyn som har funnits om ett nordiskt porto. Även om jag och partiet naturligtvis backar upp den reservationen yrkar jag, för att vinna tid, bifall bara till reservation 2.

Anf. 145 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det var frågan om prisregleringen. Problemet är att man inte har läst betänkandet. Posten AB har sagt att det går att höja portot enligt konsumentprisindex för den monopolpost som finns, nämligen brev upp till 100 gram. Det gäller inte paket, och det gäller inget annat. Det gäller just 100-gramsbrevet. Där har Posten velat höja portot mer än över KPI.

Vi förstår inte varför det är nödvändigt att rycka ut den delen i stället för att vänta på att göra en helhetsbedömning av allt – infrastrukturen, övernattbefordran. Det förekommer synpunkter i debatten på allt detta. Det är vi irriterade på. Det gäller inte paket.

I fråga om det nordiska portot får man bestämma sig. Vi har monopol på bara en typ av brev. För resten är det postföretagen själva som sätter portot. Är det Tuve Skånbergs uppfattning att vi ska ha någon egen monopolsituation över Norden som riksdag och regering ska bestämma över? Vi lever i ett Europa. Vi har lämnat den situationen när vi hade bara det nordiska samarbetet. Jag förstår inte den argumentationen. Jag trodde att Kristdemokraterna i det här sammanhanget var anhängare av just det system vi har i Europa. Man har representerat det i en tidigare reservation där man anför att man ska följa EU:s postdirektiv.

Anf. 146 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Fru talman! När det gäller prisregleringen undrar jag om Börje Vestlund och Socialdemokraterna i sak har något att angripa mot det synsätt vi andra har. Är det helhetsgreppet som plötsligt blir viktigt? Är det inte så att ni också vill slå vakt om att priserna regleras så att konsumenterna skyddas? Er argumentation haltar. Det är alldeles orimligt att ni vill en sak i princip, men så ska det tas ett helhetsgrepp. Då blir ni era egna fiender. Det andra gäller frågan om det nordiska portot. Nu försöker Börje Vestlund att läsa regleringarna på ett sådant sätt att det inte görs möjligt att reglera ett gemensamt nordiskt porto. Finns viljan finns naturligtvis möjligheten. Vi har haft situationen, och vi har haft, och har fortfarande, en gemensam arbetsmarknad. Vi har haft passfrihet i årtal, långt före Europa. Skulle det inte vara rimligt att vi också underlättar och har ett gemensamt porto över det nordiska området? Jag kan inte se att det paragrafrytteri som Börje Vestlund ägnar sig åt skulle behöva hindra att man behåller det goda vi har inom Norden.

Anf. 147 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Ursäkta, men jag konstaterar att det finns bara en typ av porto som man har en monopolsituation på och som riksdag och regering per definition kan bestämma över. I övrigt är det en fri marknad. I det avseendet kan jag inte förstå att Kristdemokraterna förespråkar att man ska gå tillbaka till att reglera den fria marknaden. Det är att gå ett steg tillbaka. Sedan kan vi alltid diskutera hur stor del av postmarknaden som ska vara monopol och hur mycket som inte ska vara monopol.

Jag tror att Tuve Skånberg har missuppfattat det här. Vår uppfattning är att vi ska ha ett så lågt porto som möjligt på monopoldelen men att det måste bli en förändring av regleringen tillsammans med alla andra delar. Det är vad det handlar om. Annars måste man rätta till. Det blir kaka på kaka om inte allt görs i en helhet.

Anf. 148 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag ska alltså uppfatta Börje Vestlunds position som att ni håller med oss när vi slår vakt om de låga, rimliga priserna för konsumenterna, men ni vill inte att vi ska diskutera nu och här och på det som sätt som sker. Det är en orimlig position. Majoriteten har med all rätt markerat att Posten här inte får höja. Vi vill ha kvar situationen för breven.

När det handlar om det nordiska portot är sakförhållandena tillräckligt utredda. Det är fråga om politisk vilja. Antingen vill man värna Norden eller inte.

Anf. 149 KARIN THORBORG (v):

Fru talman! Det är mycket intressant att läsa alla de motioner som har väckts angående ansvar för post- och kassaservice. Det verkar inte vara någon större skillnad från vilket håll motionerna kommer när det gäller vad man vill ha ut av post- och kassaservicen.

Folkpartiet skriver att det är viktigt att postlagen följs och att post- och kassaservice kan upprätthållas i hela landet på lika villkor.

Kd skriver att Posten är en självklar samhällsfunktion för alla medborgare.

Socialdemokraterna skriver i sin motion att det är en viktig princip att alla människor ska ha tillgång till både postservice och väl fungerande betal- och kassaservice oavsett var i landet man bor och att staten därför även fortsättningsvis måste ta ansvar för att upprätthålla en god postservice och en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

Centerpartiet skriver att verksamheterna bör kvalitetssäkras kontinuerligt för att alla ska garanteras en bra post- och kassaservice i hela landet.

Posten och tillhörande kassaservice är det ingen som ifrågasätter, och alla vill se den i hela landet. Det är en samhällsfunktion och en service som är viktig att upprätthålla överallt där det bor människor. Alla verkar också vara överens om att det är ett statligt ansvar att se till att kassaservicen finns.

Men sedan blir det lite knepigare. Vem ska utföra kassaservicen? Hur ska den organiseras? Vem ska betala den? Här kan jag inte hitta några andra förslag än Vänsterpartiets. Därför vet jag inte om de andra tycker att det ska fungera som det är nu eller har andra förslag. Jag vet att Moderaterna inte vill att staten ska skjuta till de 400 miljoner som servicen kostar, så rimligtvis vill man ha en annan lösning.

Inför den beredning som nu sker, som vi har fått reda på, har i alla fall Vänsterpartiet en del förslag till förändringar.

Det handlar först och främst om de kostnader som kassaservicen för med sig. Där menar vi att det är dags att bankerna tar ett ansvar. Varje transaktion som görs i kassaservicen subventioneras av staten, och bankerna slipper betala den fulla kostnaden. Samtidigt går bankerna med miljardvinster årligen. År 2004 var det drygt 53 miljarder kronor för de fyra stora bankerna. Bankerna slipper den dyra kassaservicen och kan koncentrera sig på andra verksamheter. Vi frågar oss: Hur kan detta få fortsätta år efter år? Där vill vi ha en förändring. Bankerna ska inte fortsätta att åka snålskjuts.

Sedan kommer frågan om vem som ska utföra tjänsten. Vi tycker naturligtvis att staten även i fortsättningen ska ta ett direkt ansvar och vara en garant. Staten ska ge ett samhällsuppdrag till någon att utföra uppdraget.

Eftersom transaktionerna minskar för varje år, precis som vi har hört här, uppstår frågan om det är rimligt att ha kvar alla kassaserviceställen. Hittills har Posten lagt ned ett stort antal kassakontor. Kassaservicen håller på att dö sotsdöden, och det är väldigt olyckligt för den personal som finns och som lever i ovisshet om framtiden. De får se sina heltidstjänster övergå till halvtidstjänster, som ger ett sämre utgångsläge inför inträdet i arbetslöshet eller pensioneringen.

Därför måste det till en förändring. Vi har lagt flera olika förslag. Vi menar inte att vi har lösningen, men vi har åtminstone förslag på hur man kan lösa problemet.

Ett sätt är att Posten får det fortsatta ansvaret. Men då kanske man förlägger kassaservicen på samma ställe som övrig verksamhet och i den omfattning som behövs från ort till ort, men med den skillnaden att det är bankerna som betalar vad servicen kostar. Vi tycker att Posten av olika anledningar är mycket lämpad för uppdraget. Posten har en lång erfarenhet av kassaservicen, har den personal och kunnighet som behövs och har en infrastruktur som täcker hela landet. Man har kunskaper som ingen annan har om var behoven finns och om de geografiska förutsättningarna. Lantbrevbärarna upprätthåller just nu båda funktionerna, och alla upplever det här som en mycket bra service.

Ett annat sätt är att lagstifta om att bankerna får ett ansvar att upprätthålla kassaservicen i alla delar av landet och också får finansiera det. Då skulle bankerna bli tvungna att se till att det finns kassaservice överallt. Det behövs i alla fall en förändring.

Posten är en viktig samhällsfunktion, och alla vill att Posten ska fungera och helst också ha bättre service. Men Posten är avreglerad och finns på en konkurrensutsatt marknad. Nu är det inte så många andra intressenter som vill åta sig att dela ut post, annat än i storstäderna, där det kan vara lönsamt. Att dela ut post överallt, ut i minsta lilla samhälle och till varje hushåll, är det bara Posten AB som gör och som är skyldig att göra. I dag har andra postoperatörer möjlighet att välja bort det mindre lönsamma samhällsuppdraget och endast agera på den

lönsamma delen av marknaden, det vill säga att vara i storstad och dela ut företagspost. I förlängningen riskerar det att underminera Postens möjligheter att uppfylla samhällsupdraget.

En jämförelse med Finland visar att den finska postlagen ställer krav på att varje postoperatör, inte bara den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster, ska dela ut och samla in post dagligen. Dessutom är en operatör som väljer att etablera sig i en tätbefolkad del av landet skyldig att betala en avgift för att finansiera samhällstjänsten i glesare delar av landet.

För att säkerställa en bra servicenivå är det alltså viktigt att det blir en förnuftig balans mellan de skyldigheter och rättigheter man har. Vi tycker att det finns orättvisa spelregler för Posten. Det innebär svårigheter att bibehålla servicenivån, som alla vill ha mer av. Det här kan också innebära att utbudet och kvaliteten, priserna, nyttan för konsumenterna och den fungerande postservice vi har i dag raseras. Vi tycker att den samhällsomfattande posttjänsten måste vara finansierad fullt ut.

Här kommer frågan om prisreglering in. Posten har inte full kostnadstäckning vid nuvarande prisnivå. Löner och transportkostnader ökar mer än konsumentprisindex, som är basen för prisregleringen. Vi anser dock att en prisreglering bör finnas kvar men att den ska justeras och att man tar hänsyn till de relevanta kostnaderna.

Jag yrkar till slut bifall till våra reservationer 3 och 6.

Anf. 150 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Vi debatterar Posten här i riksdagen i dag, när det blåser snålt kring företaget. Post- och kassaservice upplevs, med rätta, av medborgarna runtom i landet som något av det mest grundläggande av allmän samhällsservice. "Som ett brev på posten" har varit ett uttryckssätt för något positivt och mycket säkert i folkmun, åtminstone tidigare.

Men på senare tid har alltfler rapporter vittnat om ökande missnöje med postservicen. Postlådor flyttas och centraliseras så att människor får gå långa sträckor för att få sin dagliga post. Och när folk och företag har försökt komma till tals med Posten har det alltför ofta rapporterats om ett bemötande som inte är godtagbart, i synnerhet inte när det handlar om samhällsservice och en verksamhet med i stort sett monopolställning.

När folk i Årböle i Tierps kommun får sina postlådor bortflyttade 3 kilometer eller ett litet postberoende företag som tunnbrödsbageriet i Frostviken i norra Jämtland får snäsiga svar eller till och med uppmanas vända sig till en annan entreprenör ökar inte förtroendet för Posten, utan det minskar.

Många hushåll och företag i glesbygden har drabbats av Postens neddragningar i serviceutbudet. Av besparingsskäl kan Posten flytta postlådor flera kilometer bort från bostaden och i stället mot betalning erbjuda så kallad hämta-lämna-service, som Tuve Skånberg pratade om, med ökade kostnader som följd. Det är helt orimligt, menar vi, att privatpersoner ska behöva betala 20 000–30 000 kr per år för något som borde vara en självklar samhällsfunktion för alla medborgare.

Posten hänvisar till Post- och telestyrelsens, PTS, gällande riktlinjer och avser uppenbarligen inte att ändra sina besparingsåtgärder. Ett grundfel i dessa riktlinjer från PTS är enligt min mening att de tillåter Posten att ha så stora skillnader i samhällsviktig infrastruktur och service mellan landsbygd och tätort. Från Centerpartiets sida föreslår vi att PTS riktlinjer ses över för att säkra en hög nivå på postservicen.

Tidigare har lantbrevbärarservicen i vårt land varit något av Postens allra bästa gren, för att låna ett uttryck från idrottsvärlden. Postens egna företrädare brukar framhålla lantbrevbärningen som ett av deras bästa och främsta varumärken. Men nu sviktar förtroendet.

Förra veckan publicerade Svenskt Kvalitetsindex sin senaste kvalitetsmätning där 4 000 personer fått svara på frågor om inrikesresor och postservice. Denna rapport visade dessvärre att förtroendet för Posten minskat, för att inte säga rasat. I slutet på 90-talet sade ca 60 % av befolkningen att man var nöjd med posten. Denna siffra har nu sjunkit till under 50 %.

I Centerpartiet är vi väldigt tydliga med att Postverksamheten i landets alla delar fyller ett mycket viktigt såväl socialt som serviceinriktat behov. Det är särskilt påtagligt på landsbygden och i de glesare befolkade delarna av landet. Vikten av att behålla denna inriktning är väsentlig och ska enligt vår mening betonas i ägardirektiv till Posten.

Med detta, fru talman yrkar jag också bifall till reservation 2 om ansvar för post- och kassaservice från Centern och Kristdemokraterna. Tuve Skånberg har redan gjort det. Jag kan därför passa på att yrka bifall också till reservation 8 om tillgänglighet, vilken också har nämnts här i debatten.

Fru talman! Det här betänkandet handlar också om prisregleringen inom postområdet, vilken redan har debatterats här ganska flitigt. Här föreslår alltså utskottet ett tillkännagivande om att förändringen av prisregleringen inom postområdet bör bli föremål för riksdagens prövning. Med tanke på den debatt som har varit mellan Socialdemokraternas företrädare Börje Vestlund och Björn Hamilton och Tuve Skånberg redan finns det anledning att lite grann utveckla bakgrunden till detta.

Låt mig först säga att den siffra som Börje Vestlund redovisade i debatten, nämligen att postmängden minskar 7 % per år, om jag lyssnade rätt, skulle jag gärna vilja veta varifrån den är hämtad. Den måste vara uppfunnen inom något socialdemokratiskt kansli.

All statistik visar nämligen att postmängden minskar ytterst marginellt år från år. Om man däremot jämför något enstaka kvartal kan man möjligen få fram sådana lustiga siffror. Men det vore bra med lite historik om prisregleringen, så att vi får saker och ting utredda. Om vi ser några år tillbaka i tiden på den här frågan så bad regeringen riksdagen om ett bemyndigande för att utforma ett pristak för enstaka befordrade försändelser över natten. Detta angavs vara till skydd för konsumenterna i propositionen Statens ansvar på postområdet som överlämnades till riksdagen den 5 mars 1998.

Bakgrunden var att det fanns ett pristak som skulle förhindra Posten att höja priset mer än den allmänna prisutvecklingen. Men trots detta och trots obefintlig inflation höjde Posten portot med 30 % den 1 mars 1997.

Riksdagen beslutade då på regeringens begäran, som jag sade, att detta bemyndigande skulle gälla, alltså att regeringen skulle få ändra pristakskonstruktionen. Därefter utfärdade regeringen en förordning som innebar att portot inte får höjas med mer än konsumentprisindex.

Det var samma socialdemokratiska regering då som nu, Börje Vestlund. Då hade regeringen samma uppfattning som vi har i dag. Och du måste förklara varför det finns anledning att se annorlunda på frågan nu än man gjorde för några år sedan.

Motivet som regeringen anförde 1998 för att ändra pristakskonstruktionen var i huvudsak skyddet för dem som saknar alternativ till Posten. De är i dag fler än vad någon kunde förvänta sig 1998. Då fanns det en väldigt optimistisk syn på IT, och man trodde att det papperslösa samhället stod för dörren. I dag kan vi konstatera att Posten fortfarande har stora postmängder. Den minskar inte med 7 % per år som Börje Vestlund sade. Posten fyller fortfarande en viktig funktion för många småföretagare och privatpersoner, både i tätort och på landsbygd eftersom alternativ saknas på många håll. Fax och mejl har bara i viss utsträckning kunnat ersätta behovet av en väl fungerande distribution av brev försändelser.

Posten lämnade in en skrivelse till regeringen den 30 augusti 2001. Där begärde man att pristaket skulle avskaffas eller revideras på grund av Postens kostnadsökningar, som man sade. Därefter har regeringen anført att man beträffande pristaket även bör ta hänsyn till

Postens kostnadsutveckling. Det skulle innebära en förändring av gällande beslut som inte prövats av riksdagen, precis som flera har påpekat här.

Faktum kvarstår: Riksdagen har givit regeringen ett bemyndigande att utforma ett pristak med syfte att skydda dem som skickar enstaka brev försändelser. Ingenstans i propositionen från 1998 angavs att hänsyn skulle tas till Postens interna kostnadsökningar. En eventuell revidering av pristaket, innebärande hänsynstagande till kostnadsutvecklingen, bör därför hanteras och beslutas här i riksdagen. Det borde vi kunna vara överens om.

Jag förvånas särskilt över Vänsterpartiets reservation i detta ärende, där man tänker mer på Postens möjligheter att höja portot än på att värna medborgarna och deras situation. Det är en lite ny vinkling för att vara från Vänsterpartiet.

Ofta framförs schablonuppfattningen att brevmängderna minskar i samhället trots att det i verkligheten inte är någon större förändring.

Till trafikutskottet har Posten vid hearingar anfört att det är de för Posten värdefulla försändelserna, det vill säga enstaka försändelser, som minskar i antal. Det finns alltså inget skäl att tillåta en ytterligare prishöjning över den allmänna prisnivån som finns i det pristak som gäller i dag. Det är inte rimligt att det ska bli ännu mer lönsamt på kundernas bekostnad när de saknar alternativ till Posten för denna typ av försändelser.

En förändring av gällande pristak för enskilda försändelser som befordras över natt är enligt min mening därför inte acceptabel. Detta bör ges regeringen till känna och därför yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande i just denna del.

Anf. 151 KARIN THORBORG (v) replik:

Fru talman! Jag ska först passa på att göra en rättelse. Det är bra att jag får tillfälle att göra det. Jag har varit bortrest en vecka och inte sett betänkandet i dess nuvarande form. I det justerade betänkandet var vår reservation nr 6. Men i detta betänkande är det nr 5. Jag vill därför ändra mitt yrkande och yrkar bifall till reservationerna 3 och 5.

Det sägs att vi på något sätt skulle tänka mer på Posten än på konsumenterna. Jag vill inte hålla med om det. Det är viktigt att det finns en skyddsmekanism, det tycker vi också, för dem som skickar enstaka försändelser. Därför vill vi att det ska finnas kvar en reglering.

Men man måste dessutom ta dessa kostnader i beaktande. Alla vill att postservicen ska fungera överallt. Vad skulle resultatet bli om den som har ett uppdrag att tillhandahålla posten till alla hushåll inte klarar av det därför att kostnaderna blir för stora? Om priset inte täcker löne- och transportkostnaderna, vad händer då? Då minskas ju servicegraden. Annars får vi betala dessa kostnader på annat sätt, genom skattsedel eller på annat sätt. Är det ett alternativ?

Anf. 152 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Karin Thorborg, det kan inte vara så att dessa kostnadsökningar kommer från himlen eller så. Det har varit en utveckling under senare år då vi i stort sett inte har haft någon inflation alls. Och Posten är tillåten att följa konsumentprisindex. Men om man ska kunna göra någonting annat måste man då kunna styrka att Posten har en särskild marknad och en särskild utveckling skild från samhället i övrigt som skulle motivera detta. Och det är det som man inte kan göra på något sätt. Det var regeringen och riksdagen överens om tidigare. Nu skriver Vänsterpartiet att det måste vara mer rättvisa villkor för Posten AB. Vem jämför man med då? Posten är ju i praktiken ett monopolföretag. Och då är det precis som Björn Hamilton påpekade här tidigare, nämligen att man då inte kan ha en fri prissättning. Då måste

vi som sitter i ansvarig politisk ställning också vara med och ha synpunkter på hur man hanterar detta.

Även Posten kan naturligtvis som många andra företag rationalisera och bedriva sin verksamhet mycket effektivare i dag än vad man kunde för några år sedan. Därför framstår det som ännu mer orimligt att man skulle behöva höja portot.

Dessutom, som jag sade från talarstolen, har Posten inför utskottet betonat att dessa försändelser är de som är värdefulla för Posten. Det talar också för att det inte alls finns någon anledning att höja portot utöver konsumentprisindex.

Anf. 153 KARIN THORBORG (v) replik:

Fru talman! Jag vill inte ifrågasätta när Posten själv skriver att löne- och transportkostnaderna ökar mer än vad portot medger.

Ni vill ju att fler företag, fler operatörer, ska kunna komma in och konkurrera. Om man vill ha mer konkurrens ska man väl se till att alla som har ett sådant uppdrag ska kunna klara av det?

Om inte ens Posten med sin stordrift har klarat av det, hur tror ni att andra aktörer ska kunna komma in och klara av samma sak till ännu mindre kostnader?

Anf. 154 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Vi bejakar mångfald och konkurrens i alla sammanhang och tror att det kan vara till gagn för utvecklingen i största allmänhet i samhället, så också på postmarknaden. Där har vi sett i liten skala hur andra postföretag framgångsrikt har kunnat konkurrera med Posten åtminstone inom vissa segment. Posten framhåller ofta att de eftersträvar effektivitet, produktivitetsutveckling och så vidare i sin verksamhet. Då måste man kunna styrka varför de skulle ha en särskilt snabb kostnadsutveckling på just det här området för att kunna motivera att det skulle vara lämpligt att höja portot ännu mera. Dessutom har Posten, som jag framhållit två eller tre gånger, inför trafikutskottet betonat att det är de enstaka försändelserna som är värdefulla för Posten. Då är det inte riktigt logiskt att där höja portot.

Anf. 155 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Vem som uppfinner siffror vet inte jag, men jag har hämtat mina siffror från Postens egna redovisningar.

Det är Postens nattbefordringar som minskar ordentligt. Kontorsförsändelserna minskar. De adresserade tidskrifterna minskar. Det som ökar är den oadresserade reklamen. Det förhållandet har varit ganska balanserat, men över en tidsperiod har faktiskt posten minskat med ungefär 7 % per år, när man ser på helheten. Det stämmer.

Sedan finns det olika segment. Än så länge har man kvar den oadresserade reklamen. Det är man i Sverige nästan ensam om. Frågan är hur länge man kan ha kvar den, så det finns lite orosmoln i det som fortfarande gör att man får in ganska mycket pengar. Dessutom har attityden ändrats ganska ordentligt hos Posten jämfört med bara ett par år tillbaka i tiden. Då tyckte man att den oadresserade reklamen bara var ett nödvändigt ont. Nu har man fått en annan attityd.

När det gäller prisregleringen tycker jag att det har sagts tillräckligt mycket i dag, men jag tycker fortfarande att det är lite komiskt att man vill se på bara en del av detta i stället för att se på helheten. Det har jag svårt att förstå, fru talman.

Anf. 156 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! En anledning till att vi i riksdagen måste ta för oss lite mer än vad vi annars kanske hade gjort är att vi inte får de propositioner som utlovas från regeringen i tid. Vi får vänta ett år och ännu mera ibland. Det har nu pratats länge om en proposition om kassatjänsten, men inte ens om den vet man om den kommer och om den i så fall kommer före valet. Därför är det väl rimligt att vi i riksdagen tar för oss lite ytterligare.

När det gäller Börje Vestlunds statistik finns det en del övrigt att önska. Han säger lite lösligt att det är Postens egna redovisningar, och sedan pratar han om att på ett eller annat område har det skett en minskning. Men så här uttryckte han sig från talarstolen, om jag minns rätt: Postmängderna har minskat med 7 %.

Det har de inte gjort. Det finns statistik i Perspektiv på Posten 2005: 1. Det är bara att läsa innantill. Det finns inga uppgifter om sjuprocentiga minskningar i den redovisningen från Posten själv. Jag tror att det är angeläget att vi håller oss till korrekt statistik och är tydliga när vi redovisar den i riksdagen.

Anf. 157 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! När det gäller propositioner undrar jag om den här propositionen har varit utlovad så länge som ett år – eller vad det nu var som Sven Bergström sade. Jag vet inte om den har varit utlovad ett år. Det är någonting som Sven Bergström i så fall säger. Utredningen var klar 2005. Att den skulle ha varit klar tidigare och att det skulle ha tagit över ett helt år med en proposition har jag svårt att förstå.

Jag har tagit mina siffror från Postens årsredovisning. Men jag kanske får gå tillbaka och kontrollera om det är korrekt. Det verkar inte vara någon årsredovisning från Posten som Sven Bergström hänvisar till i sammanhanget, även om det är en tidskrift från Posten. Jag får dubbelkolla det.

Anf. 158 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Rent allmänt är det så att de propositioner som utlovas till riksdagen har en tendens att komma sent, för att uttrycka det väldigt försiktigt. Men nu kanske vi får besked av Börje, som följer postfrågorna i trafikutskottet för Socialdemokraterna. När kommer propositionen om kassaservice, så att vi slipper sväva i tvivelsmål?

Den statistik som jag hänvisar till är från Postens egen tidskrift Perspektiv på Posten 2005: 1. Jag utgår från att den är lika korrekt som årsredovisningen. Där finns inte siffran om 7 % minskade postmängder, utan det är och har varit så under många år att postmängderna minskar mycket marginellt totalt sett. Det handlar om 1 %, möjligen 1 ½ %.

Anf. 159 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag på punkt 2 angående prisreglering och avslag på reservation 4. Självklart står jag bakom samtliga reservationer från Miljöpartiet, men för tids vinning avstår jag från att yrka bifall till dessa.

Jag tänkte ägna mig åt den detalj som pristak för enstaka brevfrösendelser utgör. Jag håller med Sven Bergström i hans historiebereskrivning av skälen till att regering och riksdag har behandlat frågan och tänkte snarare komplettera argumentationen, som stämmer mycket väl överens med de partierna som är med om tillkännagivandet och med vad Miljöpartiet tycker. Det

handlar om Glesbygdsverkets yttrande över den utredning som kom förra året med slutbetänkandet Postmarknad i förändring.

"Glesbygdsverket har tagit del av ovanstående betänkande och lämnar med anledning av detta nedanstående yttrande. Verket anser att utredningen tagit fram en bra beskrivning av den komplexa postmarknadens utveckling fram till i dag.

Denna beskrivning är värdefull för en fortsatt analys av postmarknadens utveckling och betydelse, inte minst ur ett gles- och landsbygdsperspektiv.

Glesbygdsverket tillstyrker i de flesta delar utredningens förslag men avstyrker dock ett av utredningens huvudförslag. Avstyrkandet gäller utredningens förslag om att slopa det s.k. pristaket för enstaka försändelser.

Glesbygdsverket vill varna för de konsekvenser som ett slopande av pristaket får för glesbygds- och landsbygdsbefolkningen, och då framför allt för småföretagare och föreningsliv. Detta då småföretagare och föreningsliv fortfarande ofta har ett stort behov av brevet som kommunikationsform. För vissa branscher och områden är detta behov mycket stort och prisnivån på denna tjänst kan påverka t.ex. ett småföretags utvecklingsförutsättningar högst väsentligt.

Riskerna med slopande av pristaket blir naturligtvis störst, åtminstone på kort och medellång sikt, för postkonsumenter i de områden där det endast finns en aktör på marknaden, dvs. i dagsläget Posten AB.

Större delen av Sverige utanför storstadsområdena saknar helt konkurrens på postområdet. Konsumenterna i dessa områden blir, utan ett skyddande pristak, då helt utlämnade till den prissättning som Posten AB väljer att använda.

Postlagens krav på s.k. kostnadsbaserad prissättning på postområdet har erfarenhetsmässigt visat sig vara allt för svår att kontrollera efterlevnaden av för att dessa skall innebära något egentligt skydd för konsumenterna.

Det s.k. skyddsvärdet för postkonsumenterna är därför, enligt Glesbygdsverkets uppfattning, avgjort större än vad utredningen väljer att se.

Osäkerheten kring denna fråga är så stor att ett så drastiskt förslag som att slopa pristaket får anses gå stick i stäv med den försiktighetsprincip Glesbygdsverket anser att man bör tillämpa när avgörande tillväxt-

och utvecklingsmöjligheter berörs.

Glesbygdsverket vill också framhålla att utredningens förslag om s.k. icke-diskriminering inte heller ger alls samma tydliga skydd för konsumenterna, eller mot s.k. korssubventionering, som ett pristak gör. Framför allt kommer det att ta mycket lång tid att få föreslagna åtgärder att fungera i praktiken.

Tre av de experter som den särskilde utredaren haft till sitt förfogande har, i en bilaga, skrivit ett särskilt yttrande till betänkandet där man starkt avstyrker utredningens förslag i denna del. Glesbygdsverket ställer sig helt bakom den bedömning som görs i detta särskilda yttrande."

Som sagt har Posten AB vid upprepade tillfällen begärt hos regeringen att få höja priset med hänvisning till att deras kostnader har ökat mer än vad konsumentprisindex gjort. De vill höja det med hänvisning till att kpi inte speglar kostnadsutvecklingen på ett relevant sätt, och som vi hört tidigare var det inte avsikten. Valet att använda kpi gjordes därför att det finns ett skyddsbehov, och riksdagen ville inte att prisutvecklingen för dessa tjänster skulle överstiga inflationen.

Vi från de gröna anser således att det inte finns skäl att tillåta ytterligare en prishöjning över den allmänna prisnivån i det pristak som gäller i dag. Det är inte rimligt att det ska bli ännu mer lönsamt på kundernas bekostnad när dessa saknar alternativ till Posten för denna typ av

försändelser. En förändring av gällande pristak för enskilda försändelser är därmed inte acceptabel.

Anf. 160 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! "Posten är ett av Sveriges mest publika företag. Alla i Sverige har haft kontakt med Posten. Posten har en lång historia och har alltid funnits där – som kyrkan mitt i byn. Få företag väcker såna känslor som Posten.

De senaste åren har varit tuffa. Ekonomin har varit i obalans och Posten har inte alltid lyckats möta kundernas förväntningar. Vi har varit för otydliga och för dåliga på att förklara de nödvändiga förändringarna.

Posten står nu inför två stora utmaningar: att öka förtroendet hos kunderna och att skapa en tillräcklig lönsamhet.

Posten ska också klara samhällsuppdraget. Det finns i företaget en stolthet över att ta ett samhälleligt ansvar som innebär att vi erbjuder en god service i hela landet."

Det här var ett citat ur samma skrift som Sven Bergström hänvisade till, Perspektiv på Posten 2005: 1, och det har skrivits av Posten själv.

Fru Talman! Det är faktiskt väldigt lätt att dela Postens åsikter att få företag väcker sådana känslor som Posten och att Posten har utmaningar framför sig: dels att öka förtroendet hos kunderna, dels att öka lönsamheten, som också är en utmaning, men den utmaningen kan ju inte lösas utan kunder.

Posten säger också att de ska lösa det samhälleliga ansvaret. Alldeles utmärkt, säger jag. Gör det!

Statsrådet Ulrica Messing sade i den interpellationsdebatt som vi hade i november 2005: "Posten och dess service är naturligtvis en viktig del av livspusslet både för enskilda personer och för företag." Så rätt sagt och så rätt tänkt. Men varför tar inte ministern sitt ansvar och ser till så att det verkligen fungerar för alla människor i hela landet?

Alla ska med! Hur ofta har vi inte den senaste tiden hört det från såväl statsministern som hans hjälpredor? Den socialdemokratiska ledamoten från mitt hemlän Uppsala sade när postgången inte fungerat för människorna i landsbygden på den ort där vi var som svar på frågan om medborgarna i glesbygd ska ha likvärdig tillgång till infrastruktur och samhällsservice som de boende i tätorterna åtnjuter: "Jag håller med dig. Alla ska med. Så enkelt är det, vilket innebär att alla ska ha rätt till samma samhällsservice." Väldigt vackra ord från socialdemokrater, men utan handling trots att man regerar landet.

Fru talman! Så har vi i dag den här efterlängtade – åtminstone av mig och av många som jag vet lyssnar på den här debatten – behandlingen av trafikutskottets betänkande Post- och kassaservice. Döm om min förvåning när jag läste det! De motioner avslås som föreslår omedelbar handling så att människor i hela vårt avlånga land kan få sin post avlämnad och hämtad i närheten av sin bostad fem dagar i veckan. Alla ska med! Vad menar ni socialdemokrater med den sloganen?

Vid debatten den 5 november gladdes jag över att Börje Vestlund var med i debatten. Det tycker jag var förtjänstfullt. Men han sträckte upp oss från oppositionen rejält och sade att vi tog till övertoner när vi begärde att alla ska ha rätt till postutdelning. Börje Vestlund sade: "Vi har ett konstruktivt förslag från majoriteten i trafikutskottet. Vi kommer att få enighet i utskottet så småningom. Låt oss slippa övertonerna."

Jag upprepar vad jag själv sade i den debatten här och nu. Det är just övertoner som kanske hade behövts ännu mer. Vi borde ha trumpetat, skrikit och till och med vrålat när det gäller rättigheterna för människorna på landsbygden. Trots att man nu har motioner att behandla,

trots att en utredning jobbat sedan år 2003 och trots att Ulrica Messing lovade att hon nog skulle följa utvecklingen, så är inte Socialdemokraterna och deras stödtrupper villiga att ge den rättighet som man säger att alla i Sverige ska ha till utdelning och avhämtning av post vid eller i närheten av sin bostad fem dagar i veckan.

Sorry, Börje, det blev ingen enighet i utskottet den här gången heller. Det visar de enormt många reservationerna. Tristast är det för alla dem som faktiskt hoppades att det skulle ske någonting efter den interpellationsdebatt som vi hade. Jag har haft många kontakter. Förslaget läggs fram trots att majoriteten i utskottet säger att det här är en viktig fråga. Man påpekar till och med det orimliga i att Posten AB kan flytta postlådor flera kilometer och sedan erbjuda så kallad hämta-lämna-service. Det fungerar i dag på så sätt att man inte bara får traska tre kilometer, för det finns över huvud taget ingen postlåda, utan nu får man åka två mil för att hämta och lämna sin post. Detta är Sverige anno 2006.

Snälla majoriteten i utskottet, varför kräver ni inte att regeringen vidtar åtgärder? Varför inte ett tillkännagivande? Varför avslår ni motionerna? Det räcker inte med vackra kommentarer och fina skrivningar, det måste till handling. Människorna ute i landet kräver med all rätt att samhällsservicen ska fungera överallt, även i Årböle by, Tierps kommun i Uppsala län som jag representerar.

Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Anf. 161 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det var väl just de där övertonerna som man hade hoppats slippa.

Vi försökte få igenom en skrivning i betänkandet. På s. 11 står det följande: "Utskottet vill särskilt påpeka det orimliga i att Posten AB kan flytta postlådor flera kilometer och sedan erbjuda s.k. hämta-lämna-service. Som utskottet ser det kan inte detta överensstämma med utskottets uppfattning om att det skall finnas en god postservice över hela landet."

Jag har läst Rigmor Stenmarks yrkande, där hon vill att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten måste säkerställa en för medborgarna väl fungerande postgång. Ja, det var ju revolutionärt!

Johnny Gylling, däremot, vill att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att PTS riktlinjer ska ses över för att förhindra försämring av postservicen i glesbygd.

Det är ungefär vad jag yttrade i mitt inlägg i dag, att det kanske är just det här man behöver göra. PTS regler är från 1960-talet, Rigmor Stenmark. Det är därifrån man har hämtat riktlinjerna. Det är fortfarande dessa man har och som kanske måste ses över. Det kanske inte är så att man behöver ändra hela postlagen för att man ska kunna tillfredsställa de behov som finns i glesbygden.

Jag tycker att det är att ta till övertoner när man yrkar att staten måste säkerställa en för medborgarna väl fungerande postgång. Vem säger emot i det avseendet? Framgår inte detta av utskottets hela betänkande?

Rigmor Stenmark påstår att det är hon som har de skarpa förslagen som skulle lösa de problem som finns. Det är lite förvånande.

Anf. 162 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag kan bara säga: Sorry, Börje Vestlund. Det finns inget tillkännagivande i detta betänkande. Det finns ingenting som gör att det kommer att hända något med Posten.

Jag har haft väldigt många kontakter. Jag kan hänvisa till en som säger bland annat så här: Det känns som om den enda framkomliga vägen nu är politisk.

Vilken postservice vill vi ha i Sverige? Vad får det kosta? Är Sverige helt enkelt för ogint när det gäller postservice till medborgarna?

Det fungerar inte i Sverige i dag, Börje Vestlund. Åk gärna med mig hem och ut till Tierp.

Tänk dig en dag som den här, när det börjar snöa och man har ett eget företag som man ska sköta och ska in och byta om för att åka med posten och kanske hämta sin post.

Det funkar inte. För mig är det viktigt att det ska fungera för alla människor. Det tycks inte vara viktigt för Börje Vestlund. Sorry.

Anf. 163 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag frågar återigen: Vad skulle vi ha tagit ställning till i så fall och vilken är den revolutionerande förändringen i förhållande till uttalandet?

Jag läser innantill: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att staten måste säkerställa en för medborgarna väl fungerande postgång.

Vem säger emot det, Rigmor Stenmark? Vem har en annan uppfattning? Var i betänkandet finns inte detta? Var i lagstiftningen finns inte detta? Var i lagstiftningen finns det inte med att det ska finnas en väl fungerande postgång i hela landet? Det är väl inte något revolutionerande.

Jag kan däremot hålla med om att man kanske skulle ha tittat lite extra noga på Johnny Gyllings yrkande att man skulle se över reglerna. Det är sant att reglerna för PTS behöver ses över. Jag tänker inte yrka bifall till Johnny Gyllings motion, men det är möjligen det man ska göra.

Anf. 164 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Det är ju märkligt. Börje Vestlund erkänner att det finns förslag som man egentligen borde ha yrkat bifall till, men man gör det inte. Varför gör man det inte? Sorry, Börje Vestlund.

Anf. 165 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Det är nog inte Börjes dag i dag. Det är inte Johnny Gylling som du har framför dig. Det är Tuve Skånberg. Det har varit många virriga saker. Vi tackar för hjälpen, men rätt ska vara rätt. Det är inte Johnny Gyllings yrkande, utan Tuve Skånbergs i just den här frågan. Jag har nya glasögon och nytt skägg, men i övrigt är vi olika.

Anf. 166 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Jag vill göra ett klarläggande. När det gällde frågan om utplaceringen av postlådorna fanns det ett antal yrkanden. Rigmor Stenmark hade ett. Johnny Gylling hade en motion med ett yrkande. Det var det jag sade att man kanske skulle fundera på om man skulle ha diskuterat mer ingående.

Det var inte något yrkande, utan en motion.

Jag ber om ursäkt om det har blivit oklart.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 25 januari.)